

N:o 31.

Af herr Söderberg, om ändring af gällande föreskrifter angående vissa ärendens behandling i domänstyrelsen.

Enligt Kongl. brefvet den 10 november 1882 till generaldirektören och chefen för domänstyrelsen, angående förvaltningen af kronans domäner, är bland annat stadgadt, att generaldirektören skall »allena besluta i alla hos styrelsen förekommande mål och ärenden»; dock skall, vid föredragning inför generaldirektören af en del ärenden, utom den ledamot, till hvilkens byrå ärendet hör, minst en af de andra ledamöterna närvara och i *öfverläggningen* till beslut deltaga. Dessa oegentligt så kallade pleniären angå: 1. domänstyrelsens organisation och arbetsordning; 2. nya författningars utfärdande, eller ändring, förklaring eller upphäfvande af redan gällande; 3. utfärdande af allmänna föreskrifter eller cirkulär; 4. tillsättning af tjänstemän; 5. tjänstefel af styrelsen underlydande personal; 6. upprättande af underdåniga statsförslag; 7. försäljning af utarrenderad kronoegendom; 8. afsättande till kronopark af sådan egendom tillhörande skogsmark; 9. fastställande af vilkor för kronoegendoms utarrendering; 10. godtgörelse åt arrendator för öfverbyggnad utöfver den i arrendekontraktet bestämda byggnadsskyldighet likasom för ändring i sättet för jordens torrläggning, för ängsvattning samt för täckdiknings- och odlingsarbeten; 11. arrendators skiljande från arrendet; 12. pröfning af köpeanbud å afverkningensrätt; samt 13. frågor af beskaffenhet att beröra styrelsens båda afdelningar gemensamt. Dertill torde böra läggas frågor om arrendebuds antagande eller förkastande, enär klagan deröfver att anbud ej antagits icke får föras. Domänstyrelsen har alltså att hufvudsakligen besluta om enskildes rättsförhållanden, hvilka ofta djupt ingripa i deras

ekonomiska välfärd, hvarföre i detta hänseende, lika litet som i andra den enskildes rättsförhållanden, det kan vara välbetänkt att afgörandet lägges på en person. Det måste nemligen, å ena sidan, vara mera betryggande för den enskilde, om han vet att en sak, som berör hela hans ekonomiska existens, pröfvas och afgöres af 3 eller flera personer kollegialt, än af endast en person, likasom, å andra sidan, det icke kan vara för chefen eller för det allmänna annat än till men, om skuggan af blotta möjligheten till förhastande, oförstånd eller veld kan, om än aldrig så oberättigadt, falla på den ensamt beslutande chefen, hvilken sannerligen har börda nog af att söka så vidt möjligt öfverskåda och sammanhålla styrelsens olikartade förvaltningsgrenar, utan att nedtyngas med hela ansvaret för löpande ärenden.

Det framhölls derföre vid domänstyrelsens organisation, bland annat, af kammarkollegium i underdånigt utlåtande den 4 februari 1881, att »inom området för domänförvaltningen åtskilliga ärenden af sådan beskaffenhet förekomma, att enskildes rättsförhållanden på deras afgörande bero, hvarför lämpligen borde för sådana ärendens behandling bibehållas den kollegiala formen för öfverläggningar och beslut», äfvensom af ledamoten i sista domänkomitén, nuvarande byråchefen i domänstyrelsen, Ahlmark, att gamla optionsrätten borde bibehållas, och att han på fullt giltiga skäl förklarar sig anse och visat »den kollegiala formen bära ovilkorligen bibehållas vid domänärendenas behandling och kan icke inse att, om beslutanderätten lägges i *en* persons hand, detta är förenligt med allmänt och enskildt väl».

Det är också exempelvis uti kongl. instruktionen för statskontoret den 8 december 1876 stadgadt, att uti följande verkliga pleniärendens behandling och *afgörande* skola deltaga generaldirektören samt föredraganden och minst en af de öfriga ledamöterna eller, om generaldirektören åtnjuter semester eller eljest icke är tjenstgörande, alla tre ledamöterna i styrelsen, nemligen: a) verkets organisation; b) befordringar, undantagande sådana som afse återbesättande af ledig ledamotsplats; c) nya författnings utfärdande eller ändring, förklarande eller upphäfvande af de redan gällande; d) cirkulär eller allmänna föreskrifter, som det tillkommer verket att utfärda; e) räknenskapers form och uppställning; f) förräntande af medel, hörande till de under statskontorets förvaltning stående fonder; och g) besvär, som hos statskontoret anföras öfver underordnade myndigheters beslut.

Om det skulle tarfvas ytterligare skäl för nödvändigheten att ordna domänstyrelsen kollegialt för viktigare ärenden, så tillåter jag mig åberopa hvad skogsstyrelsen under organisationsfrågans behand-

ling i underdånigt memorial den 25 september 1876 anført, angående centralstyrelsen och dess chef, i syfte att uppvisa omöjligheten för en person att på ett tillfredsställande sätt vara ensam beslutande i både skogs- och jordbruksärenden.

Då ofvannämnda till domänstyrelsen hörande så kallade pleniärenden äro åtminstone lika grannliga och viktiga, som de i statskontoret kollegialt behandlade verkliga pleniärenden, och om, såsom jag lifligt hoppas, en verklig optionsrätt utan föregången auktion, varder af innevarande Riksdag återinförd, hvarefter centralstyrelsens beslutanderätt rörande option icke lämpligen läser kunna läggas på en enda person, samt dertill kommer, att hvarken någon instruktion för domänstyrelsen eller reglementariska föreskrifter vid tillämpningen af de nya grunderna för jordbruksförvaltningen ännu hunnit utfärdas, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Konungen anhålla om sådan ändring af nu gällande föreskrifter, att här ofvan omförmälda samt andra till domänstyrelsen hörande ärenden, hvilka beröra enskildes rättsförhållanden och prövas böra kollegialt behandlas, måtte föredragas och afgöras såsom verkliga pleniärenden på sätt i statskontoret angående dithörande plenisaker eger rum.

Stockholm i maj 1887.

P. M. Söderberg.

Häruti instämma:

J. Bengtsson.

N. P. Nilsson